

DR. JAKUBINYI GYÖRGY

**AZ „EGYHÁZTANÍTÓ” (VAGY EGYHÁZDOKTOR, DOCTOR
ECCLESIAE) CÍM DOGMATIKAI ÉS LITURGIKUS FOKOZAT A
KATOLIKUS EGYHÁZ SZENTJEI KÖZÖTT**

Zusammenfassung. „Kirchenlehrer” (Doctor Ecclesiae) als dogmatischer und liturgischer Grad unter den Heiligen der Katholischen Kirche. Es geht um ein spezifisch katholisches Problem: Wer ist ein Kirchenlehrer unter den katholischen Heiligen? Die Antwort gibt der Artikel aufgrund der biblischen, dogmatischen, liturgischen und geschichtlichen Untersuchung. Dann folgt die vollständige Liste der 33 Kirchenlehrer, darunter drei Kirchenlehrerinnen. Bei einem jeden werden die folgenden Angaben gegeben: kurze biographische Angaben (É), der Papst und das Datum der Proklamation (P), die Begründung der Erhebung zum Kirchenlehrer (I), der traditionelle Beiname (J), ikonographische Attribute (A), Gedenktag oder Fest im römischen Kalender (Ü). Im Anhang ist kuriose Statistik über die 33 Kirchelehrer gegeben: 30 Männer und 3 Frauen, 8 Orientale und 25 Westliche, die Statistik der 33 Kirchenlehrer nach Nation, Schriftsprache, Hierarchie, Ordenszugehörigkeit, Lebensalter. Am Ende werden die Kandidaten für den Grad eines Kirchenlehrers aufgezählt und die Zeremonie der Proklamation vorgestellt, am Beispiel der letzten Proklamation in 1997 der Hl. Therese vom Kinde Jesu von Lisieux.

A Katolikus Egyház gyakorlatában szerepel az „*egyháztanító*” cím (latinul: Doctor Ecclesiae) osztogatása olyan szenteknek, akik a keresztény-katolikus hittudomány fejlődéséhez jelentősen hozzájárultak. Ez a gyakorlat *szentírási* nehézséget vet fel, mert közsímet, hogy az Úr Jézus bizonyos címek, megnevezések ellen volt.

A gazdag ifjú azt kérdi Jézustól: „*Jó Mester! Mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?*” „*Miért mondasz engem jónak?* – kérdezte Jézus. *Senki sem jó, csak az Isten.*” (Mk 10, 17–18). Assisi Szent Ferenc szó szerint értette Krisztus szavát: senkit sem nevezett jónak a földön. Egyik szemorvos, az arezzoi Giovanni *Buono* (Jó János) volt. Őt is csak Messer Giovanninak (János mester) nevezte, sohasem családi nevén, hogy ne vétson az Úr Jézus tilalma ellen.¹

De még ismertebb az Úr Jézus mondása, amellyel három cím viselését tiltja meg a keresztények körében: „Ti ne hívassátok magatokat rabbinak, mert egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok. Atyának se szólítsatok senkit a földön, mert egy a ti Atyátok, a mennyei. Tanítónak se hívassátok magatokat, mert egy a ti tanítótok, Krisztus.” (Mt 23, 8–10). Egyszóval az Úr Jézus három címet megtilt: rabbi–mester (rabbi a héberben nagyságos urat jelent, görög eredetiben: didáskázó, latinul: magister), atya (páter, pater) és taní-

¹ *Assisi Szent Ferenc Perugiai legendája*, Ford. Varga Imre (Ferences Források 5.), Újvidék–Szeged–Csíksomlyó, 1997, 91–92.

tó (kathégétész, magister – mai szóhasználatban professor). Ennek ellenére a Katolikus Egyházban mindhárom címet használják: akadémiai fokozatként adják a magiszteri, doktori címet, a 2. vatikáni zsinat után a Főtisztelendő és egyéb címek helyett előszeretettel használják a Püspök atya, Plébános atya, Káplán atya stb. megszólítást. A látszólagos ellentmondást már Szent Pál feloldotta: „Ezért meghajtom térdemet az Atya előtt; tőle származik minden közösség (eredeti görögben: patriá = atyaság) az égben és a földön.” (Ef 3, 14–15). Szent Pál szerint lehet ezeket a címeket használni, amennyiben részesedés Krisztus küldetéséből, akinek egyedül járnak ki ezek a címek. Szent Pál értelmezésében az Úr Jézus is csupán azt tiltja, hogy rajta kívül mást tekintsünk mesterünknek, tanítónknak, atyánknak. A bálványimádás, az ideológiák viszont mind ezt teszik: Krisztus helyébe másokat helyeznek tanítónak, mesternek, atyának. Amikor a katolikus egyházban ezeket a címeket osztogatják, nem vétenek Krisztus felhívása ellen, mert az Egyház „atyái, tanítói, mesterei” csak annyiban atyák, tanítók, mesterek, amennyiben Krisztus küldetésében az Ő tanítói, mesteri, atyai küldetésében részesülnek.²

Miután igazoltuk szentírási alapon, hogy az Anyaszentegyház jogosan adhat „egyháztanítói” címet, vizsgáljuk meg, hogy Egyházunk ezt a címet a Szentek között kinek adja és kiknek adta meg eddig.

Az egyháztanítói címet Egyházunk csak kanonizált szenteknek adja.³ A *feltételeket* XIV. Benedek pápa határozta meg véglegesen 1741-ben híres művében: *De servorum Dei beatificatione et beatorum canonizatione*, lib. IV., p.2., cap. 11. Eszerint az Egyház (a pápa vagy a Rituskongregáció, a mai Szentté avatási Kongregáció) azoknak a személyeknek adja meg az „egyháztanító” címet, akik kit űntek az életszentségben (már kanonizált szentek), az igazhitűségben és kiváló hittudományi tanítással gazdagították az Egyházat. A három feltétel latin teológiai szakkifejezése: *doctrina orthodoxa* (hithű tan), *eminentior eruditio theologica* (kiemelkedőbb hittudományi műveltség) és *sanctitas* (kanonizált életszentség).⁴ A Szentté avatási Kongregáció peres eljárással vizsgálja meg a feltételek meglétét (hasonlít a szentté avatási perhez), majd a per alapján a pápa dönt a doktorrá avatás felől.

² JAKUBINYI György, *Máté evangéliuma*, Budapest, 1991, 252.

³ Heribert SMOLINSKY, *Kirchenlehrer, Kirchenlehrerin*, In: *Lexikon für Theologie und Kirche*, VI. Bd. Freiburg 1997, 20–22.

⁴ Adolphus TANQUERAY, *Synopsis Theologiae Dogmaticae Fundamentalis*. Tom. I. Parisiis – Tornaci – Romae 1959, 741.

A fenti meghatározás szerint az egyháztanító nem azonos az *egyházatyá* és az *egyházi író* fogalmával. Az *egyházatyák* mind szentté avatott hittudósok a keresztény ókorban kb. a 8. századig. A patrisztika vagy patrológia foglalkozik velük. *Egyházi írók* közé azokat soroljuk, szintén a patrisztikus korból, akik valamilyen oknál fogva (vitatott életszentség, öregkori eretnokség, stb.) nem kerülhettek a szentek sorába, pl. Tertullianus, Origenész, stb. Ebből következik, hogy az egyháztanító cím nincs az ókorhoz kötve. Egyházi író nem lehet egyháztanító, mert nincs szentté avatva. Sok egyháztanító azonban – a patrisztika korából – egyúttal egyházatyá is, pl. az első nyolc keleti és nyugati egyháztanító. Az „egyházatyá” és „egyházi író” címet nem osztja az Egyház hivatalosan, hanem a hagyományból meríti.

Az egyháztanítók külön csoportot alkotnak a liturgiában. A szentmisében és a zsolozsmában saját közös szövegeik vannak. A 33 egyháztanító ünnepe mind kötelező vagy tetszés szerinti „emléknap”, csak Sienai Szent Katalin „ünnepe” Európában, mert egyike Európa hat védőszentjének. A szerzetes egyháztanítókat saját rendjükben magasabb fokozattal ünneplik.

Az egyháztörténelemben először a 8. században kezdték egyháztanítónak nevezni a tanításban kiváló egyházatyákat: Szent Ágostont, Szent Ambrust, Nagy Szent Gergelyt és Szent Jeromost. VIII. Bonifác pápa tulajdonképpen csak jóváhagyta a gyakorlatot, amikor 1295-ben az előbbi négy nyugati egyházatyát egyháztanítóvá avatta. Ez volt az egyháztörténelem első egyháztanító avatása.

A *Keleti Egyház* csak három Szentnek adja meg a „teológus” (a Román Ortodox Egyházban „cuvântător de Dumnezeu”) jelzőt: Szent János apostol és evangélista, Naziánszoszi Szent Gergely és Új Szent Simeon (konstantinápolyi pap, +1022 száműzetésben).⁵ De már a 9. századtól három „ökumenikus” tanítót tartottak számon: Nagy Szent Vazul/Baszileiosz, Naziánszoszi Szent Gergely és Aranyszájú Szent János (Chrysostomus). A keleti liturgiában „a három főpap és ökumenikus tanító” a nevük (románul: Sfinți Trei Ierarhi și mari dascăli ai lumii), közös ünnepük január 30-án van, de mindegyiknek van külön ünnepe is.

A 16. századig csak *ókori* egyházatyá lehetett egyháztanító is. Nem volt rá szabály, de ez volt a gyakorlat. A 14. századig gyakorlatilag csak a négy nyugati és a négy keleti – összesen nyolc – egyháztanító

⁵ Ioanichie BĂLAN, Sinaxar Ortodox General. Dicționar Aghiografic. Roman 1998, ad voces.

tiszteltek. Közben Szűz Máriát az egyháztanítók között ábrázolták, majd szerzetesrendek és helyi egyházközségek saját szentjeiket egyháztanítói rangban tüntették fel (pl. a domokosok Aquinói Szent Tamást Szent Ágostonhoz hasonlították). A négy latin azaz nyugati egyháztanítót a négy evangélistával hozták kapcsolatba. V. Miklós pápa idején (1447–1455) az 1439-ben tartott firenzei unió zsinat hatására a négy latin egyháztanító mellé négy görög azaz keleti egyháztanítót soroltak (a három „ökumenikus” tanítót és mellé Nagy Szent Atanáz). A római Szent Péter bazilika apszisában Szent Péter katedráljától jobbra és balra két latin és két görög, azaz keleti és nyugati egyháztanító szobra áll: Szent Ambrus és Szent Ágoston latin és Szent Atanáz és Aranyszájú Szent János görög egyháztanító.⁶ Így fejezték ki a pápaság egyetemes egyházi küldetését (katolicitását).

V. Szent Piusz pápa (1566–1572) domonkos szerzetes volt. 1567-ben a domonkos Aquinói Szent Tamást egyháztanítóvá avatta, első alkalommal nem ókori egyházatyát. Majd 1568-ban a négy keleti egyházatyát is egyháztanítóvá avatta. Így nyert Kelet és Nyugat négy-négy képviselőt az egyháztanítók sorában. A 16. században a hitviták idején ennek hittudományi jelentősége is volt: kimutatták Kelet-Nyugat (ortodox és katolikus) hagyományának egyezését („consensus Patrum”, az Atyák közmegegyezése) a protestáns hitújítással szemben. Később nemzeti és rendi versengés is közre játszott az egyháztanítók számának növelésében: minden nemzet és minden rend szeretett volna egyháztanítót kapni. Jellemző eset: Amikor 1980. június 2-án II. János Pál pápa Lisieux-be zárandokolt, a karmelita nővérek kérték Kis Szent Teréz doktorrá avatását. A Szentatya tréfásan válaszolt: Nektek már van! (ti. Nagy Szent Teréz és Keresztes Szent János karmeliták!).

A II. vatikáni zsinatig nők nem lehettek egyháztanítók Szent Pál kijelentése alapján: „*Mint a szentek minden közösségében, az asszonyok hallgassanak összejöveteleiteken*” (1 Kor 14, 34, a görög szöveg az *ekklészia* = az egyházban szót használja). Amikor XI. Piusz pápától (1922–1939) Nagy Szent Teréz doktorrá avatását kérték a karmeliták, a válasz még egyszerű volt: „Obstat sexus” (A nem/e nem engedi.)⁷ VI. Pál pápa 1970-ben egyháztanítóvá nyilvánította Nagy Szent Terézt és Szienai Szent Katalint. Ezzel megnyitotta nők előtt is az

⁶ Roma e dintorni. Milano⁷ 1977, 529.

⁷ B. GOULEY – R. MAUGER – E. CHEVALLIER, *Thérèse de Lisieux ou La grande saga d'une petite soeur (1897–1997)*, Fayard Paris 1997, 297.

egyháztanítói méltóságot. Ugyanakkor a „kiváló tanítást” a misztikára is kiterjesztette, mert Szienai Szent Katalin és Nagy Szent Teréz nem voltak hittudósok a szó szoros értelmében.

Az egyháztanítóknak a hagyomány *megtisztelő címeiket, jelzőket* is osztogatott, pl. Szent Ágoston „a kegyelem egyháztanítója” (*doctor gratiae*), de ezek a címek nem hivatalosak és az egyháztanítótóvá nyilvánító bullában sem szerepelnek. Egyik-másik egyháztanítónak több ilyen megtisztelő címe is van.

A Katolikus Egyháznak kb. 3.500 szentje és boldogja van. Név-sorukat a *Martyrologium Romanum* közli naponta naptár szerinti beosztásban.⁸ Ezenkívül a Szentté avatási Kongregációnál még 1.921 boldoggá és szentté avatási per van folyamatban.⁹ *A szentek között csak 33 egyháztanító van!* Folytatólag közlöm a 33 egyháztanító névsorát az egyháztanítótóvá nyilvánítás időrendjében, rövid életrajzi adatokkal (**É**), az egyháztanítótóvá nyilvánító pápával és időponttal (**P**), az egyháztanítótóvá nyilvánítás indokával (**I**) és az esetleges nem hivatalos hagyományos jelzőjével (**J**). Utalás ikonográfiai ábrázolására, ismertető jeleire (attribútumok) (**A**). Ünnepe, emléknapja a római katolikus naptárban (**Ü**).¹⁰

1. Szent Ambrus milánói püspök (Ambrosius), római, **É:** sz. Trier/Augusta Trevirorum 339 kr. Még hitújonec volt, amikor 374-ben megválasztották püspöknek. +Milánó/Mediolanum 397. 4. 4. **P:** VIII. Bonifác 1295. 9. 20. együtt 1–4. **I:** jelentős egyházatya, jelentős művekkel. **J:** Doctor activus (tevékeny tanító). 1–4. közös jelzője: egregii Doctores Ecclesiae (kiváló egyháztanítók). **A:** püspöki liturgikus ruha, kaptár méhekkkel, templom vagy ereklyetartó a kezében. **Ü:** december 7. kötelező emléknap.

2. Szent Jeromos áldozópap (Hieronymus Sophronius Eusebius), dalmát, **É:** sz. Stridon, Dalmácia 347 kr. Rómában keresztelkedett meg. 379-ben Antiochiában szentelték pappá. 382–384 I. Damasus pápa titkára Rómában, majd Betlehemben kolostoralapító és

⁸ A legújabb kiadását 2001. június 29-én zárták: *MARTYROLOGIUM ROMANUM ex decreto Sacrosancti OEcumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatum*, Editio typica, Typis Vaticanis MMI.

⁹ A legújabb kiadást 1999. október 16-án zárták: *Congregatio de Causis Sanctorum, Index ac Status Causarum*, Città del Vaticano 1999, 1–402.

¹⁰ A szentekre vonatkozólag minden adatot megtalálunk a róluk szóló cikkben minden katolikus lexikonban, Szentek életében és keresztény művészeti lexikonban. Elsősorban használt forrásom: Jakob TORSY/Hans-Joachim KRACHT, *Der grosse Namenstagskalender*, Freiburg 2002.

szentírásfordító, szentírásmagyarázó. +Betlehem 420. 9. 30. **P:** VIII. Bonifác 1295. 9. 20. együtt 1–4. **I:** jelentős egyházatya, jelentős művekkel, leghíresebb latin szentírásfordítása eredeti nyelvekből „Vulgata” (elterjedt) néven. **J:** Doctor Scripturarum maximus (a legnagyobb szentírásstanító). 1–4. közös jelzője: egregii Doctores Ecclesiae (kiváló egyháztanítók). **A:** bíborosi kalap, kereszt, oroszlán, koponya, íróasztalnál könyvek között. **Ü:** szeptember 30. kötelező emléknap.

3. Szent Ágoston hippói püspök (Augustinus Aurelius), berber származású észak-afrikai római, **É:** sz. Tagaste, Numidia (mai Tunisz északi része) 354. 11. 13. Manicheus, szkeptikus. Anyja, Szent Mónika imádkozza ki megtérését. Szent Ambrus kereszteli meg Milánóban 387. 4. 24–25. húsvét éjszakáján. Hippóban 391-ben pappá, majd 395-ben püspökké szentelik. +Hippo 430.8.28. a vandál ostrom idején. **P:** VIII. Bonifác 1295. 9. 20. együtt 1–4. **I:** jelentős egyházatya, jelentős művekkel, leghíresebb önéletrajza *Vallomások (Confessionum Libri)* címen. **J:** Doctor gratiae (a kegyelem tanítója), Doctor acutissimus (legélemlátóbb tanító). 1–4. közös jelzője: egregii Doctores Ecclesiae (kiváló egyháztanítók). **A:** püspöki liturgikus ruhában, kezében lángoló vagy nyíllal átszúrt szív, lábánál vizet merítő gyermek. **Ü:** augusztus 28. kötelező emléknap.

4. Nagy I. Szent Gergely pápa (Gregorius Magnus), római szenátori nemes, **É:** sz. Róma 540 kr. Szülőházában kolostort alapít. Pápának választják és 590. 9. 3-án püspökké szentelik. +Róma 604. 3. 12. **P:** VIII. Bonifác 1295. 9. 20. együtt 1–4. **I:** jelentős egyházatya, jelentős művekkel, leghíresebb *Jób könyve kommentárja (Moralia in Iob)* és *Az itáliai atyák életéről és csodáiról írt dialógusok (Dialogi de vita et miraculis patrum Italicorum)*. Ez utóbbiról nevezik őt a Keleti Egyházban Dialógus Szent Gergelynek (románul: Sfântul Grigorie cel Mare Dialogul). **J:** Doctor „consul Dei” (Isten konzula). 1–4. közös jelzője: egregii Doctores Ecclesiae (kiváló egyháztanítók). **A:** pápai öltözékben, tiarával, mellkereszt, könyv, galamb sugalmazza. **Ü:** szeptember 3. kötelező emléknap.

5. Aquinói Szent Tamás domokos áldozópap (Thomas Aquinatus), olasz-germán grófi családból, **É:** sz. Roccasecca, Nápoly mellett 1225 kr. Rokonsága tiltakozása ellenére belép a domokos rendbe 1243/1244-ben. Kölnben Nagy Szent Albert tanítványa 1248–1252. Egyetemi előadásait Párizs és Itália között osztja meg. +Fossanuova ciszter kolostorban, Terracina mellett útban a II. Lyoni Egyetemes Zsinatra, 1274. 3. 7. **P:** V. Szent Piusz 1567.4.11. **I:** a tomista filozó-

fia és teológia megalapítója, legjelentősebb műve a *Summa Theologica*. XIII. Leó pápa 1879-ben elrendeli a tomizmus újra bevezetését a teológiai oktatásban. Szent Tamás misztikus latin költő is, az Úrnapi zsoltosma és himnuszok szerzője. **J:** Doctor Angelicus (angyali tanító), Doctor communis (a közös – egyetemes – tanító). **A:** domonkos rendi ruhában, könyv és íróeszköz, nap, csillag vagy drágakő a mellén, kehely és szentségmutató. **Ü:** január 28. kötelező emléknap.

6. Nagy Szent Atanáz alexandriai püspök (Athanasziosz), egyiptomi római, **É:** sz. Alexandria 295 kr. 328-ban lett a város püspöke. Igazhítségéért 17 évet töltött száműzetésben többek között Trierben és Rómában. +Alexandria 373. 5. 2. **P:** V. Szent Piusz 1568. együtt 6–9. **I:** keleti jelentős egyházatyja, a nikaiai Egyetemes Zsinaton 325-ben az igaz hit védelmezője Ariusszal szemben. **J:** Doctor orthodoxus (igazhíttanító). **A:** püspöki ruhában, könyvvel. **Ü:** május 2. kötelező emléknap.

7. Nagy Szent Vazul kaiszareiai érsek, kappadokiai metropolita (Baszileiosz), kis-ázsiai görög, **É:** sz. Kaiszareia/Caesarea, Kappadókia 330 kr. Nazianszoszi Szent Gergellyel szerzetes-remete életet folytatnak. 370-ben lett szülővárosa érseke. +Kaiszareia 379. 1. 1. **P:** V. Szent Piusz 1568. együtt 6–9. **I:** keleti jelentős egyházatyja, híres szerzetesi regulája, amely mai napig a szerzetesség alapkönyve. **J:** Doctor Spiritus Sancti divinitatis (a Szentlélek istenségének tanítója). **A:** püspöki ruházat, vagy remete, szerzetes ruhában, templommodell, koponya, könyvek. **Ü:** január 2. kötelező emléknap következővel együtt.

8. Nazianszoszi Szent Gergely konstantinápolyi érsek (Gregoriosz), kis-ázsiai görög, **É:** sz. Arianz, Nazianszosz mellett 330 kr. Nagy Szent Vazullal szerzetes-remete életet folytat. Nagy Szent Vazul szenteli püspökké 372-ben Szaszimában. 380. 11. 24-én konstantinápolyi püspökként a Hagia Sophiában trónra ültetik és a Konstantinápolyi II. Egyetemes Zsinat elnöke lesz. Támadások miatt mindkettőről lemond 381-ben és visszavonul szülőhelyére. +Nazianszosz 390. **P:** V. Szent Piusz 1568. együtt 6–9. **I:** keleti jelentős egyházatyja. **J:** Doctor Theologus (hittudományi tanító). **A:** püspöki ruhában íróasztalnál galambbal. **Ü:** január 2. kötelező emléknap előzővel együtt.

9. Aranyszájú Szent János konstantinápolyi érsek (Joannész Khrüszosztomosz), görög, **É:** sz. Antiochia 344/354. 369-ben keresztelkedett meg. 386-ban Flavianosz pátriárka pappá szenteli. 397-től Konstantinápoly püspöke. Theophilosz alexandriai pátriárka szenteli püspökké 398. 2. 20-án. 403-ban a császár leteszi és száműzi.

+Komana 407. 9. 14. útban a fekete-tengerparti újabb száműzetési helye felé. **P:** V. Szent Piusz 1568. együtt 6–9. **I:** a leghíresebb keleti hitszónok, a lelki irodalomban legnépszerűbb „a papságról” írt könyve. **J:** Doctor Eucharistiae (az Oltáriszentség tanítója). **A:** püspöki miseruhában, könyvvel, galamb, angyal, méhkaptár. **Ü:** szeptember 13. kötelező emléknep.

10. Szent Bonaventura ferences szerzetes, püspök, bíboros (Iohannes Fidanza), olasz, **É:** sz. Bagnoreggio, Viterbo mellett 1221 előtt. 1243-ban Párisban lép a ferencrendbe, ahol tanult. 1257-től haláláig a rend 7. egyetemes rendfőnöke (minister generalis). 1273-tól albanói püspök, bíboros, pápai tanácsadó, +Lyon 1274. 7. 15. a XIV. Egyetemes Zsinaton. **P:** V. Szixtus (ferences pápa) 1588.3.14. **I:** Aquinói Szent Tamás mellett a skolasztika legnagyobb képviselője. **J:** Doctor Seraphicus (szeráfi tanító), Doctor devotus (odaadó tanító). **A:** ferences ruhában bíborosi kalappal, könyv, íróasztalnál feszülettel. **Ü:** július 15. kötelező emléknep.

11. Canterbury Szent Anzelm bencés érsek (Anselmus Cantuariensis), lombard-olasz, **É:** sz. Aosta, Piemont 1033/1034 apja lombard, anyja szavójai nemes. 1060-tól az angol Bec kolostorban él. 1078-tól ugyanott apát. 1093 Canterbury érseke. Az Egyház jogait védve kétszer száműzetésbe kényszerül. +Canterbury 1109. 4. 21. **P:** XI. Kelemen 1720. 2. 3. **I:** az istentan fejlesztésében a skolasztika atyjának tekintik. **J:** Doctor Marianus (Szűz Mária tanítója). **A:** püspöki ruhában, könyv, hajó. **Ü:** április 21. tetszés szerinti emléknep.

12. Sevillai Szent Izidor érsek (Isidorus Hispalensis), előkelő spanyol, **É:** sz. Sevilla közelében 556 kr. Bátyja, Leander apát, majd püspök neveli, fiatalon szerzetes, majd tőle veszi át a püspökséget 600-ban. +Sevilla/Hispania 636. 4. 4. **P:** XIII. Ince 1722. 4. 25. **I:** a rómaisodó/latinosodó bennlakók és a vizigótok egyesüléséből születő spanyol műveltség előharcosa, fennmaradt művei az antik világ egyetemes lexikonát jelentik. Ő zárja le a nyugati patrisztikus kort. **J:** Doctor Ecclesiae Catholicae Decus (a Katolikus Egyház díszje, tanító), Doctor egregius (kiváló tanító). **A:** püspöki ruhában, könyvvel és íróttal. **Ü:** április 4. tetszés szerinti emléknep.

13. Aranyszavú Szent Péter ravennai érsek (Petrus Chrysologus), olasz, **É:** sz. Forum Cornellii/Imola 380 kr., 431 Ravenna püspöke, majd érseke. +Forum Cornellii/Imola 450(?). 7. 31. **P:** XIII. Benedek 1729. 2. 10. **I:** kiváló hitszónok. **J:** Doctor Paterni Amoris Dei (Isten atyai szeretetének tanítója). **A:** püspöki ruhában, kehellyel vagy paténával. **Ü:** július 30. tetszés szerinti emléknep.

14. Nagy Szent Leó pápa, olasz, **É:** sz. Tuscia? 440-tól pápa. Megvédi Rómát 452-ben Attila hun királytól. +Róma 461. 11. 10. **P:** XIV. Benedek 1754. 10. 15. **I:** Beszédei és levelei igazolják, hogy kiváló hittudós. **J:** Doctor Ecclesiae Unitatis (az Egyház egységének tanítója). **A:** pápai öltözetben, tiarával, evangéliumos könyv, sárkány. **Ü:** november 10. kötelező emléknap.

15. Damiani Szent Péter kamalduli szerzetes, ostiai püspök, bíboros, olasz, **É:** sz. Ravenna 1007 szegény családban, 1035-ben papként lép a rendbe Fonte Avellanaban, ahol 1043-tól prior. 1057 bíboros és pápai követ több alkalommal, 1057–1067 ostiai püspök is. +Faenza 1072. 2. 22/23. **P:** XII. Leó 1828. 9. 27. **I:** az egyház reformálója. **J:** Doctor contemplativus (szemlélődő tanító). **A:** bíborosi kalap, könyv, ostor, koponya. **Ü:** február 21. tetszés szerinti emléknap.

16. Clairvaux-i Szent Bernát ciszterci apát (Bernardus Clara-vallensis), francia, **É:** sz. Fontaines-lès-Dijon, Burgundia 1090 kr. nemes családban, 1112-ben harminc társával (köztük négy testvére) belép a cîteauxi kolostorba Dijon mellett. 1115-ben küldik Clairvaux-ba, ahol apát lesz. A ciszterci rend második alapítójának tekintik. 1146-ban megnyeri VII. Lajos francia királyt a keresztes háborúnak. +Clairvaux 1153. 8. 20. **P:** VIII. Piusz 1830. 8. 20. **I:** Tanítása nagy hatással van a misztikára. **J:** Doctor mellifluus (mézzel folyó tanító). **A:** ciszterci ruhában méhkaptárral, láncra fogott ördög, ugató kutya, Szűz Mária, vezeklő eszközök. **Ü:** augusztus 20. kötelező emléknap.

17. Poitiers-i Szent Hiláriusz püspök (Hilarius Pictaviensis), magyarul: **Szent Vidor**), gall-római, **É:** sz. Galliában 315 kr. 350 kr. Poitiers püspöke. Az ariánusok Frigiába száműzik 356–361. +Poitiers 367. **P:** IX. Boldog Piusz 1851. 5. 13. **I:** Az ariánusok nagy ellenfele. Összeköti a keleti és nyugati hittudományt. Hirdeti az értelem és a hit összeegyeztetését. A latin egyház első himnusz költője. **J:** Doctor Christi divinitatis (Krisztus istenségének tanítója). **A:** püspöki ruhában, kígyó és sárkány. **Ü:** január 13. tetszés szerinti emléknap.

18. Liguori Szent Alfonz Mária redemptorista rendalapító, püspök, olasz nemes, **É:** sz. Marianella, Nápoly mellett 1696. 9. 27. Előbb jogot tanul. 1726-ban pappá szentelik. 1731-ben a női, majd 1732-ben a férfi rendet alapítja meg (Congregatio Sanctissimi Redemptoris, CSSR, a legszentebb Megváltóról nevezett rend). 1762–1775 Sant'Agata dei Goti püspöke. +Pagani, Nápoly mellett 1787. 8. 1. **P:** IX. Boldog Piusz 1871. 7. 7. **I:** Az újkor legnagyobb erkölcsstani hittudósa. **J:** Doctor zelantissimus (nagyon buzgó tanító). **A:** papi

ruhában, kereszttel és rózsafüzérrel vagy Szűz Mária képével. Ü: augusztus 1. kötelező emléknap.

19. Szalézi Szent Ferenc genfi püspök (François de Sales), szavójai francia nemes, **É:** sz. Sales kastélya, Szavója 1567. 8. 21. 1591-ben Páduában mindkét jog doktora lett. Apja akarat a ellenére 1594-ben pappá szentelik. 1599-től genfi koadjutor, majd 1602-től megyés püspök. 1610-ben megalapítja Chantal Szent Johanna Franciskával a vizitációs rendet. +Lyon 1622. 12. 28. utazás közben. **P:** IX. Boldog Piusz 1877. 11. 16. **I:** Leghíresebb lelki könyve a *Philothea (Filótea vagyis a jámborság útja)*. **J:** Doctor devotus ac amabilis (odaadó és szeretetreméltó tanító). **A:** püspöki vagy főpapi ruhában, tövissel koronázott szívvel. Ü: január 24. kötelező emléknap.

20. Alexandriai Szent Cirill alexandriai püspök (Kürillosz), egyiptomi görög, **É:** sz. Alexandria 370/380 kr. 412-ben nagybátyját, Theophiloszt követi az alexandriai püspöki székbén. Küzd az arianizmus és a nesztorianizmus ellen. +Alexandria 444.6.27. **P:** Szent Rítuskongregáció 1882. 7. 28. együtt 20–21. **I:** Az efezusi III. Egyetemes Zsinaton 431-ben megvédi Jézus Krisztus isteni és emberi természetének egységét, a Szűzanya Theotokosz (Istenszülő) méltóságát és címét. **J:** Doctor Incarnationis Mysteriori (a Megtestesülés titkának a tanítója). **A:** püspöki ruhában, galamb a vállán, Szűz Máriával. Ü: június 27. tetszés szerinti emléknap.

21. Jeruzsálemi Szent Cirill jeruzsálemi püspök (Kürillosz), szentföldi görög, **É:** sz. Jeruzsálem 313 kr. 348/350-ban lett Jeruzsálem püspöke. Az ariánusok többször száműzik. 378-ban tér haza végleg. +Jeruzsálem 387. 3. 18. **P:** Szent Rítuskongregáció 1882. 7. 28. együtt 20–21. **I:** Híres a keresztény hitet kifejtő, hitűjónoknak tartott keresztségi oktatása (24 „misztagógiai” katekézis). **J:** Doctor Mystagogus (a hittitkokba bevezető tanító). **A:** pénzzacszkóval, alamizsnát osztogat. Ü: március 18. tetszés szerinti emléknap.

22. Damaszkuszi Szent János áldozópap (Ioannes Damascenus), arab-görög, **É:** sz. Damaszkusz, Szíria 650 kr. előkelő keresztény arab családban, apját követve a kalifák szolgálatában áll, majd 700 kr. visszavonul Jeruzsálem mellé a Szent Szabbasz kolostorba. +Szent Szabbasz kolostor 750 kr., állítólag 104 éves korában. **P:** XIII. Leó 1890. 8. 19. **I:** Ő zárja le a keleti patrisztikus kort. A képprombolás idején a katolikus hit védelmezője. **J:** Doctor fidei orthodoxae (az igazhitűség tanítója), Chryssorrhoeas (arannyal folyó). **A:** öreg keleti szerzetes, íróállványnál, levágott kéz, kosarak, Szűz Mária képe. Ü: december 4. tetszés szerinti emléknap.

23. Tiszteletreméltó Szent Béda bencés áldozópap (Beda Venerabilis), angliai római, **É:** sz. Northumbria 672 kr. Wearmouthban lép a rendbe, 702-ben pappá szentelik. +Jarrow kolostor 735. 5. 26. **P:** XIII. Leó 1899. 11. 13. **I:** Nagy hatással volt a középkor tudományára. **J:** Doctor admirabilis (csodálatraméltó tanító). **A:** bencés szerzetes, könyvvel és íróttal. **Ü:** május 25. tetszés szerinti emléknap.

24. Szír Szent Efrém szerpap (Ephraem Syrus Diaconus), szír, **É:** sz. Niszibisz (ma Dél-Kelet Törökország: Nusaybin) 306 kr. keresztény családban, Niszibiszben diakónus és tanító. Amikor 363-ban Niszibisz perzsa uralom alá kerül, Efrém Edesszába megy tanítani. +Edessza (ma Dél-Kelet Törökország: Şanlı Urfa) 373. 6. 9. **P:** XV. Benedek 1920. 10. 5. **I:** Egyetlen szerpap egyháztanító! Egyetlen szír nyelvű egyháztanító, szentírásmagyarászó, himnuszköltő. Nem tudott görögül. **J:** Doctor Chitara Spiritus Sancti (a Szentlélek hárfája, tanító). **A:** öreg szerpap könyvtekerccsel és tűzozloppal. **Ü:** június 9. tetszés szerinti emléknap.

25. Kaniziusz Szent Péter jezsuita áldozópap (Kanijs, Kanisius, Canisius), németalföldi (ezért ma németnek vagy hollandnak tartják), **É:** sz. Nijmegen, ma Hollandia 1521. 5. 8. Kölnben tanul, 1543-ban Mainzban lép a rendbe mint első „német” jezsuita. Működési területe Németország, Ausztria, Csehország és Svájc. +Fribourg/Freiburg, Svájc 1597. 12. 21. **P:** XI. Piusz 1925. 5. 21. **I:** Híresek katekizmusai, korunkig. A katolikus megújulás nagy harcosa. **J:** Doctor malleus haereticorum (az eretnekek kalapácsa, tanító). **A:** jezsuita ruhában, jelszó-szalag, könyv, koponya. **Ü:** dec. 21. tetszés szerinti emléknap.

26. Keresztes Szent János karmelita áldozópap, spanyol, **É:** sz. Fontivera, Spanyolország 1542. 6. 24. elszegényedett nemes családban. 1563-ban lép a rendbe. Nagy Szent Terézszel együtt megreformálják a rendet. Sok üldöztetésben volt része a reform miatt. +Ubeda 1591. 12. 14. **P:** XI. Piusz 1926. 8. 24. **I:** Misztikus író és költő. Leghíresebb művei: *A kármelhegy útja, A lélek sötét éjszakája, A szellemi páros ének, Az élő szeretetláng.* **J:** Doctor coelestialis ac divinus (mennyei és isteni tanító), Doctor mysticus (misztikus tanító). **A:** karmelita ruhában, kereszt, könyv, íróttal, keresztthordozó Krisztus. **Ü:** december 14. kötelező emléknap.

27. Bellarmin Szent Róbert jezsuita püspök, bíboros, olasz, **É:** sz. Montepulciano, Toscana 1542. 10. 4. II. Marcell pápa unokaöccse. 1560-ban lép a rendbe, 1570-ben szentelik pappá, 1599 bíboros, 1602 Capua érseke. +Róma 1621. 9. 17. **P:** XI. Piusz 1931. 9. 17. **I:** Termé-

keny író, hittudós, kitűnt a hitvitákban. **J:** Doctor fidei catholicae (a katolikus hit tanítója). **A:** jezsuita ruhában vagy bíborban, kereszt és könyv. **Ü:** szeptember 17. tetszés szerinti emléknap.

28. Nagy Szent Albert domonkos püspök (Albertus Magnus), német, **É:** sz. Lauingen 1200 kr. lovagi családban. 1223-ban lép a rendbe. 1248-tól Kölnben tanít, ahol Aquinói Szent Tamás is tanítványa volt. 1260–1262 regensburgi püspök. +Köln 1280. 11. 15. **P:** XI. Piusz 1931. 12. 16. **I:** Nagy hatással volt a misztikára és a születő skolasztikára. Egyetemes tudása mágus híret keltette. **J:** Doctor universalis (egyetemes tanító). **A:** domonkos vagy püspöki ruhában, íróasztalnál ül, könyv és író toll. **Ü:** nov. 15. tetszés szerinti emléknap.

29. Pádúai Szent Antal ferences áldozópap (Antonius Patavinus, keresztneve Fernandez Bouillon?), portugál, **É:** sz. Lisszabon, Portugália 1195. 8. 15. kr. Előbb ágostonos kanonok, majd 1220-ban Coimbrában belép a ferencrendbe és az Antal nevet veszi föl. Assisi Szent Ferenc őt nevezi ki a rend első teológiai tanárának 1223 novemberében. +Arcella, Padova mellett 1231. 6. 13. **P:** XII. Piusz 1946. 1. 16. **I:** Szűz Mária után a legnépszerűbb szent. Tanítása beszédeiben maradt fenn. **J:** Doctor evangelicus (evangéliumi tanító). **A:** fiatal ferences karján a Gyermek Jézussal, lilium, szamár, halak. **Ü:** június 13. kötelező emléknap.

30. Brindisi Szent Lőrinc kapucinus áldozópap (Laurentius Brundisiensis, sz. Giulio Cesare Russo), olasz, **É:** sz. Brindisi, Dél-Olaszország 1559. 7. 22. Híres szónok, 1601-ben a török fölött aratott székesfehérvári győzelem hőse. +Lisszabon, Portugália 1619. 7. 22. **P:** XXIII. Boldog János 1959. 3. 19. **I:** Tanítása beszédeiben maradt fenn. **J:** Doctor apostolicus (apostoli tanító). **A:** kapucinus ruhában, könyv, író toll, angyalok és Gyermek Jézus. **Ü:** július 21. tetszés szerinti emléknap.

31. A Jézusról nevezett (Avilai) Nagy Szent Teréz szűz, karmelita apáca (Theresia Abulensis de Cepeda y Ahumada), zsidóspanyol, **É:** sz. Ávila, Spanyolország 1515. 3. 28. A helyi karmelita kolostorba lép 1535. 11. 2. 1560-ban „tér meg”. 1562-től a rend megreformálásán dolgozik. 1580-ban külön választják a reformágot. +Alba de Tormes 1582. 10. 4. **P:** VI. Pál 1970. 9. 27. **I:** Leghíresebb misztikus művei: *A tökéletesség útja*, *A belső várkastély*, *Önéletrajz*. Az első nő, akit egyházdoktorrá avattak. **J:** Doctor spiritualis (lelki tanító). **A:** karmelita ruhában, ostor és töviskorona, szív, nyíl, író toll, könyv, misztikus elragadtatásban. **Ü:** október 15. kötelező emléknap.

32. Szienai Szent Katalin világi domonkos harmadikrendi (Catharina Senensis Benincasa), olasz, É: sz. Siena 1347 kr. kelme-festő 25. gyermeke! 18 évesen belép a domonkos harmadik-rendbe. 1375. 4. 1-én Pisában elnyeri a láthatatlan stigmákat. Állami ügyekben közvetít. A magyar Nagy Lajos királynak és édesanyjának is írt levelet. Haza hozza a pápát az „avignoni fogságból”. A pápa kívánságára 1378-tól Rómában él. +Róma 1380. 4. 29. **P:** VI. Pál 1970. 10. 4. II. János Pál 1999.10.1-én Európa társvédőszentjének nevezi ki. **I:** Leveleit diktálta, mert írástudatlan volt. Leghíresebb műve a *Dialógus*. **J:** Doctor Corporis Mystici (a Titokzatos Test tanítója). **A:** előkelő világi vagy szerzetes ruhában, liliummal, könyv, feszület, szív, töviskorona, rózsafüzér, Jézus sebhelyei. **Ü:** április 29. kötelező emléknap, Európában ünnep.

33. Gyermekek Jézusról Szent Arcról nevezett (Lisieux-i) Kis Szent Teréz szűz, karmelita apáca (Thérèse Martin), francia, É: sz. Alençon, Normandia 1873. 1. 2. Megküzd hivatásáért. 1888-ban lép a kármelbe. 1895-ben felajánlja magát az irgalmas Szeretetnek áldozatul. +Lisieux 1897. 9. 30. **P:** II. János Pál 1997. 10. 19. **I:** Előjárói parancsára írt *Önéletrajza (Egy lélek története)* ismertette meg a világgal az evangéliumi egyszerűség újra felfedezését, a lelki gyermekség „kis útját”. **J:** Nincs még általánosan elfogadott jelzője, csak javaslatok vannak: az irgalmas szeretet tanítója, a lelki gyermekség tanítója, a „kis út” tanítója, stb. **A:** karmelita ruhában, rózsákkal borított feszülettel a karján. **Ü:** október 1. kötelező emléknap.

Akik szeretik a *statisztikát* – én is köztük vagyok –, azoknak köljöm Jean Huscenot¹¹ összesítő táblázatát a 33 egyháztanítóról:

Nemek szerint: 30 férfi és 3 nő.

Kelet–Nyugat megoszlása: 8 keleti és 25 nyugati.

Nemzetiség szerint: A 8 keleti: 7 görög és 1 szír. A 25 nyugati: fele (12) olasz, 4 francia, 3 spanyol, 1 német, 1 angol, 1 dalmát, 1 holland, 1 portugál, 1 észak-afrikai.

Tanításuk nyelve szerint:

2 francia: Szalézi Ferenc, Lisieux-i Teréz.

7 görög: Atanáz, Baszileiosz/Vazul, a két Ciri II, Naz. Gergely, Chrys. János, Dam. János.

¹¹ Jean HUSCENOT, *Les docteurs de l'Église*, Paris 1997, 367–369., kiegészítve: Névtelen, *Docteur de l'Église?* In: *Thérèse de Lisieux* Nr. 774. janvier 1998, 13–14.

18 latin: Albert, Ambrus, Anzelm, Antal, Ágoston, Béda, Bernát, Bonaventura, Nagy Gergely, Hilarius, Izidor, Jeromos, Lőrinc, Nagy Leó, Chrys. Péter, Dami. Péter, Róbert, Tamás.

1 német: Kan. Péter.

2 olasz: Alfonz, Katalin.

2 spanyol: Ker. János, Nagy Teréz.

1 szír: Efrém.

Doktorrá avatás századonként:

13. sz.: 4; 16. sz.: 6; 18. sz.: 4; 19. sz.: 9; 20. sz.: 10.

A hierarchia szerint:

2 pápa (Gergely, Leó),

3 bíboros (Bonaventura, D. Péter, B. Róbert),

15 püspök (Albert, Alfonz, Ambrus, Anzelm, Atanáz, Ágoston, Baszileiosz, két Cirill, Szal. Ferenc, Naz. Gergely, Hilarius, Izidor, Aranysz. János, Chrys. Péter),

9 áldozópap (Pád. Antal, Béda, Bernát, Dam. János, Keresztes János, Jeromos, Lőrinc, Kan. Péter, Tamás),

1 diakónus (Efrém),

2 apáca (két Teréz),

1 világi harmadikrendi (Katalin).

Egyháztanítók koruk századai szerint: 4. sz.: 9; 5. sz.: 4; 6. sz.: 2; 8. sz.: 2; 9. sz.: 2; 12. sz.: 2; 13. sz.: 3; 14. sz.: 1; 16. sz.: 5; 17. sz.: 1; 18. sz.: 1; 19. sz.: 1 (Kis Szent Teréz).

Szerzetesrendek szerint:

12 egyházmegyei klérusból (Ambrus, Atanáz, Ágoston, két Cirill, Szal. Ferenc, Naz. Gergely, Hilarius, Izidor, Jeromos, Leó, Chrys. Péter),

4 keleti szerzetes (Baszileiosz, Efrém, Chrys. János, Dam. János),

3 bencés (Anzelm, Béda, Nagy-Gergely),

1 kamalduli (Dami. Péter),

1 ciszterci (Bernát),

3 karmelita (Ker. János, két Teréz),

3 domokos (Albert, Katalin, Tamás),

2 ferences (Antal, Bonaventura),

1 kapucinus (Lőrinc),

2 jezsuita (Kan. Péter, Róbert),

1 redemptorista (Alfonz).

Életkor szerint sorrendben:

L. Teréz 24, Katalin 33, Antal 36, Ker. János 49, Tamás 49, Baszileiosz 50, Chrys. Péter 50, Hilarius 51, Bonaventura 53, Szal.

Ferenc 54, Ambrus 58, Lőrinc 60, Naz. Gergely 61, Chrys. János 62, Béda 63, Bernát 63, Alex. Cirill 64, Leó 65 (?), Dam. Péter 65, Nagy Gergely 66(?), Nagy Teréz 67, Efrém 67, Jeromos 71, Jer. Cirill 71, Ágoston 76, Izidor 76, Anzelm 76, Kan. Péter 76, Atanáz 78, Róbert 79, Albert 80, Alfonz 91, Dam. János 100 kr.

Habár egyesek szerint „*entia non sunt multiplicanda*” (nem kell szaporítani a meglevő dolgokat) és ezért ellene vannak újabb doktorrá avatásnak, mégis a Szentté avatási Kongregációnál több kérés futott be és vizsgálat alatt vannak. *Jelenleg 18 jelölt van doktorrá avatásra. Hat nő:* Giuliani Szent Veronika OFM^{Cap}, Bingeni Szent Hildegárd OSB, Helftai Szent Gertrud OSB, Svéd Szent Brigitta, Alacoque Szent Margit Mária Visit, Norwichi Boldog Juliána, és *tizenkét férfi:* Narek Szent Gergely örmény püspök, Don Bosco Szent János szalézi rendalapító, Avilai Szent János OCD, Szent Cirill és Metód, Giustiniani Szent Lőrinc, Firenzei Szent Antoninusz, Villanovai Szent Tamás, Loyolai Szent Ignác jezsuita rendalapító, De Paul Szent Vince lazarista rendalapító, Grignon de Monfort Szent Lajos Mária monfortánus rendalapító, Sienai Szent Bernardin.

Különös az, hogy jelenlegi Szentatyánk 24 éves pápasága alatt csak Kis Szent Terézt avatta doktorrá, míg jelszava – Totus tuus, a Szűzanya rabszolgasági önfelajánlása imájából – szerzőjét, Grignon de Monfort Szent Lajos Máriát még nem avatta egyházdoktorrá.

Az egyházdoktorrá avatás *szertartása* nagyon egyszerű. Szentmisében a Kyrrie és a Gloria között van a helye. Álljon itt példaként az utolsó doktorrá avatás szertartása (Kis Szent Teréz, Róma, 1997. október 19. Missziós Vasárnap).¹² A Kyrrie eléneklése után a Szentté avatási Kongregáció Prefektus-helyettese az ügy Posztulátorával a Szentatya elé áll és felolvassa a Szentatya doktorrá avatási bullájának lényeges részeit. Majd mindenki feláll, csak a Szentatya marad ülve, és felolvassa a doktorrá avatás hivatalos szövegét (formuláját): „Miótán a Püspökségben sok Testvérünk és a világ minden részéről sok krisztushívó óhaját meghallgattuk, kikértük a Szentté avatási Kongregáció véleményét, ezt megelőzte a Hittudományi Kongregáció véleménye a «kiváló tanításra» vonatkozólag, az ügy biztos ism. eretében és érett megfontolással, valamint apostoli hatalmunk teljességében Gyer-

¹² A Szentatya liturgikus hivatalának füzete: *Cappella Papale presieduta dal Santo PADRE GIOVANNI PAOLO II per la proclamazione a „DOTTORE DELLA CHIESA” di SANTA TERESA DI GESÙ BAMBINO E DEL SANTO VOLTO vergine professa dell’Ordine dei Carmelitani Scalzi. Piazza San Pietro, 19 ottobre 1997, XXIX Domenica „per annum” Giornata Missionaria Mondiale. Vaticano 1997, 37–39.*

mek Jézusról és Szent Arcról nevezett Szent Teréz szüzet az Egyete-mes Egyház tanítójává nyilvánítjuk. Az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében. Ámen.”¹³ A kórus éneke közben tiszteletüket nyilvánítják a jelenlevő ereklyékkel szemben. A Prefektus-helyettes, Bayeux és Lisieux püspöke, a Sarutlan Karmelita Rend általános főnöke és a Posztulátor egy mondattal megköszönni a Szentatyának a doktorrá avatást „Szentatya, az Anyaszentegyház nevében szívből köszönjük Szentségednek, hogy ma «az egyetemes Egyház tanítója» címet méltóztatott megadni Gyermek Jézusról és Szent Arcról nevezett Szent Teréznek.” Ezután nevezettek békecsókot váltanak a Szentatyával.

Felhasznált irodalom: A tanulmány során jeleztem a forrásokat. Itt szeretném megemlíteni, hogy minden katolikus lexikon cikket hoz az egyháztanítókról (általában és egyenként), minden patológia tankönyv – katolikus és ortodox – ismerteti az egyházatya-egyháztanítókat, minden Szentek Élete pedig hozza a 33 egyháztanítót címszava alatt.

Az utolsó egyházdoktor avatás alkalmával megjelent összefoglaló művet idéztem: Jean Huiscenot, *Les Docteurs de l'Église*, Médiaspaul Paris 1997.

¹³ A formula állandó részei latin eredetiben: „Nos, vota plurimorum Fratrum in Episcopatu multorumque christifidelium totius orbis explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, prae habito voto Congregationis de Doctrina Fidei ad eminentem doctrinam quod attinet, certa scientia ac matura deliberatione deque apostolicae potestatis plenitudine Sanctam Teresiam a Iesu Infante et a Sacro Vultu, virginem, Ecclesiae universalis Doctorem declaramus. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.”